

‘Strijders’ krijgen soldaat als raadsman

Peter Vermij, journalist

Onder wereldwijd protest zijn begin augustus, in verbouwde vrachtcontainers op de Amerikaanse marinebasis Guantanamo Bay, hoorzittingen begonnen waarin buitenlandse verdachten in de ‘oorlog tegen terrorisme’ hun detentie kunnen aanvechten. De zittingen zijn het gevolg van een uitspraak van het Amerikaanse *Supreme Court*, eind juni, volgens welke de buitenlanders hun gevangenhouding (‘habeus corpus’) ten minste mogen betwisten tegenover een ‘neutrale beslisser’. Omdat de opperrechters niet specificerden wie de neutrale beslisser zou moeten zijn, blijft grote onduidelijkheid bestaan over de juridische status van de 585 gedetineerden, van wie velen al jaren geen contact met de buitenwereld hebben gehad.

De Amerikaanse regering legt de rechterlijke uitspraak nauw uit. Ze biedt alle gevangenen de gelegenheid om in een ‘administratieve procedure’ een commissie van drie legerofficieren te overtuigen dat ze ten onrechte tot ‘vijandelijk strijder’ zijn verklaard. De gevangenen worden bijgestaan door een ‘persoonlijk vertegenwoordiger’ – geen advocaat maar een militair die rapporteert aan een commandant.

In de eerste twee weken behandelden drie commissies 21 gevangenen, van wie elf alle medewerking weigerden. Andere gevangenen zeiden destijds te zijn gedwongen een wapen te dragen of nooit tegen de VS te hebben gevochten, aldus Amerikaanse en Britse journalisten die enkele zittingen mochten bijwonen.

De eerste vier uitspraken vielen alle negatief uit voor de betrokkenen. Door vertaalproblemen zal het waarschijnlijk nog maanden duren voordat alle gevangenen een hoorzitting hebben gehad.

Ondertussen zijn bij federale rechtbanken in Washington namens dertig gevangenen verzoeken ingediend om hun detentie door onafhankelijke civiele rechters te laten toetsen. Advocaten gecoördineerd door het *Center for Constitutional Rights* in New York willen de

claims om te beginnen gebruiken om toegang tot hun cliënten te krijgen.

Nationale en internationale advocaten-organisaties, waaronder ook de Nederlandse Orde van Advocaten en de *Council of the Bars and Law Societies of the European Union* (CCBE), hebben in een brief de Amerikaanse regering opgeroepen de procedures op Guantanamo Bay te staken. Verdachten van terrorisme moeten een eerlijke kans krijgen het bewijs tegen hen door een

civiele rechter te laten toetsen, aldus de brief.

Overigens staan de nu ingezette procedures los van de militaire tribunalen die zich over eventuele formele aanklachten zullen buigen. Tijdens rechtszaken voor de tribunalen zullen verdachten wél door advocaten kunnen worden bijgestaan. Inmiddels zijn tegen vier verdachten de voorbereidingen voor zo’n militaire berechting daadwerkelijk van start gegaan.

Foto: Christopher Mobley (US NAVY)

De hoorzittingen op Guantanamo Bay vinden plaats in drie verbouwde vrachtcontainers. De gevangenen zitten op de witte stoel, vastgeketend aan een ring in de vloer.